

ALBINA AUKSORIŪTĖ

Lietuvių kalbos institutas

ORCID id: orcid.org/0000-0003-2099-3735

MOKSLINIŲ TYRIMŲ KRYPTYS: lietuvių terminologijos istorija, gamtos mokslų terminija, terminografija, terminologijos ištekliai.

DOI: doi.org/10.35321/bkalba.2023.96.09

PAPRASTŲJŲ ŽODŽIŲ TERMINIZAVIMAS JURGIO AMBRAZIEJAUS PABRĖŽOS *TAISLIUJE AUGYMINIAME*

ESMINIAI ŽODŽIAI: Jurgis Ambraziejus Pabrėža, augalų genčių vardai, terminizavimas, motyvacija, metaforiniai terminai.

ANOTACIJA

Straipsnyje nagrinėjami Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos 1843 m. darbe *Taislius augyminis* pateikti žiedinių augalų genčių vardai, kuriuos jis sukūrė terminizavęs paprastuosius to meto šnekamosios kalbos žodžius. Analizuojama augalų genčių vardų semantinė motyvacija, J. A. Pabrėžos pateikti augalų genčių vardai lyginami su Povilo Matulionio *Žolyne*, *Lietuviškame botanikos žodyne*, *Lietuvių kalbos žodyne*, *Botanikos vardu žodyne* pateikiamais vardais, nurodoma, kurie iš J. A. Pabrėžos darbe pateiktų vardų prigijo dabartinėje vartosenoje.

ABSTRACT

The article deals with the names of the genera of flowering plants given by Jurgis Ambraziejus Pabrėža in his 1843 work *Taislius augyminis* (“The System of Plants”), which Pabrėža coined by way of terminologisation of colloquial words of that time. The article contains analysis of the semantic motivation behind the names of the genera of plants, in which the names for plant genera he had created are compared with the names in Povilas Matulionis’s *Žolynas* (“Names of plants”), *Lietuviškas botanikos žodynas* (“A Lithuanian Dictionary of Botany”), *Lietuvių kalbos žodynas* (“A Dictionary of the Lithuanian Language”), and *Botanikos vardu žodynas* (“A Dictionary of Plant Names”); also, it lists the names of plant genera in Pabrėža’s work that have taken root in current usage.

ĮVADAS

Jurgis Ambraziejus Pabrėža (1771–1849) yra žinomas kaip vienas iš XIX a. pirmosios pusės produktyviausių žemaičių autorių, palikusių didžiulį rankraštinių palikimą. Iš jo minėtini pamokslai, botanikos, medicinos, geografijos darbai. „Šiandien J. Pabrėža, įvertinus jo iškilų gyvenimą ir veiklą, pristatomas kaip įžvalgus gamtamokslininkas (botanikas, botanikos pradininkas, geografas, pirmojo lietuviško geografijos vadovėlio autorius), jautrus gydytojas (liaudies medicinos propaguotojas), išmintingas švietėjas (mokytojas, mokslininkas, menininkas, bibliofilas, poetas) ir tik galiausiai, nors tai yra pirmiausiai, kaip nuoširdus dvasininkas (kunigas, pranciškonas tretrininkas, pamokslininkas, oratorius)“ (Oželis 2020: 10).

J. A. Pabrėžai gyvam esant nebuvo publikuotas nė vienas jo darbas, tik lietuvių kalba leisto laikraščio *Dirva* redaktoriaus kunigo Antano Miluko iniciatyva 1900 m. buvo išspausdinta dalis didžiausio J. A. Pabrėžos rankraščio, pavadinto *Botanika arba Taislius auguminis*. XXI a. kalbininkės dr. Ritos Šepetytės parengti ir publikuoti keli jo darbai: *Taislius auguminis* (I t. 2009, II t. 2014, III t. 2015), *Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos „Geografija“* (2019), *Pamokslai vairingose materijose, sakyti Ambroziejaus Pabrėžos* (2020).

Ypatingai dideli J. A. Pabrėžos nuopelnai Lietuvos botanikos mokslui, nes jis pirmasis aprašė žemaičių augalus gimtąja kalba, buvo pirmasis botanikos terminų žodynų autorius (plačiau žr. Dagys 1972: 15–25), pirmasis pateikė augalų vardų kūrimo principus lenkų kalba parašytame straipsnyje *Uwagi tyczące się ułożenia doskonałej Flory Żmudzkiej. Miłośnikom Flory Żmudzkiej i znawcom języka żmudzkiego, poświęcone* (Pastabos, liečiančios tobulos Žemaičių floros sudarymą, 1834). Minėtą straipsnį 1922–1923 m. *Kosmos* žurnale publikavo Jurgis Elisonas, 1921 m. jį atradęs Kretingos vienuolyno knygyne tarp J. A. Pabrėžos rankraščių. Straipsnyje J. A. Pabrėža rašo, kaip reikėtų sukurti genčių vardus, kad jie atitiktų žemaičių kalbos dvasią: 1) vardas turėtų nurodyti būdingas genties rūšių savybes; 2) vardas gali būti vertinys iš lotynų kalbos sistematikos; 3) lotyniškos sistematikos genties vardas pritaikomas taip, kad jo galūnė ir skambesys atitiktų žemaičių kalbos dvasią; 4) vardas gali būti sudarytas iš būdingo žodžio šaknies ir *-iškės* (Elisonas 1923: 291). Reikėtų pabrėžti straipsnyje J. A. Pabrėžos išryškintas svarbias augalų vardų kūrimo nuostatas: pagrindiniu augalų vardų šaltiniu jis laiko gyvąją šnekamąją kalbą, o žinodamas, kad tas pats augalas gali būti skirtingai įvairiose vietose vadinamas, siūlo rinktis, šių laikų terminais kalbant, motyvuotą vardą – priskirti augalui tą vardą, kuris parodo ryškiausias to

augalo savybes. J. A. Pabrėža ne kartą pabrėžia, kad vardas turėtų nurodyti būdingas augalo savybes. Kaip galimą jis nurodo lotyniško vardo vertinį, tačiau reiktų pastebėti, kad šiandien kartais sunku nustatyti, ar augalo vardas yra vertinys, ar lietuvių kalbos darinys, nes dauguma lotyniškų vardų lotynų kalboje yra motyvuoti, atspindi būdingas to augalo savybes.

1843 m. J. A. Pabrėža baigė rašyti svarbiausią savo mokslo darbą *Tayslós augumynnis kóremy taalpynas augimys ligszioł raastosys teyp muusosys kays nekórios swetszaalys só prijungymó abladny prajoowa weykala yr sóraašzi-ma waarduu paprastuuju teyp žemaytyszku, kaypo pruusyszku, laatywyszku, yr waarduu tayslyyniu žemaytyszku só lotiinyzskays. Par kónyga Ambroziejó Paabreža bówósiy koznadyiy yr mookitojii Kretingos mokslynyčziy, tercyorió Z. Sz. T. Prączyzskaus yszdóuts meetusy 1843* (~ Taislius augyminis, kuriame talpinasi augmės ligšiol rastos taip mūsųose kaip nekurius svetšalės su prijungimu abladniai prajovo veikalo ir surašymo vardų paprastųjų taip žemaitiškų, kaip prūsiškų, latviškų, ir vardų taislinių žemaitiškų su lotyniškais. Per kunigą Ambrozėjų Pabrežą buvusį koznadiejų ir mokytojų Kretingos mokslinyčioje, tercijoro Z. Sz. Pranciškaus išduotas metuose 1843). Toliau šis veikalas bus vadinamas sutrumpintai – *Taislius augyminis*¹. „Patį rankrašį, kurį sudaro 1042 puslapiai (LXII p. pratarmės ir 980 p. teksto), J. A. Pabrėža kūrė apie aštuonerius metus (1835–1843)“ (Subačius 2009: 10). Jau iš veikalo pavadinimo galima suprasti, kad jame pateikta augalų sistema, kuri apima ne tik pas mus augančius augalus, bet ir kai kuriuos svetimšalius, duodami žemaitiški, lotyniški, prūsiški ir latviški jų vardai.

Kaip pastebi botanikas Jonas Dagys, botanikos „terminija susideda iš 2 dalių: morfologinės ir sisteminės. Pirmoji reikalinga augalams aprašyti, antroji – jiems pavadinti. Rašant botaniką, pradedama nuo morfologijos. Taip padarė ir J. A. Pabrėža: jo *Taisliaus* įžanginė dalis yra augalų morfologija, arba organografija“ (Dagys 1972: 16).

Antroji 980 puslapių rankraščio dalis skirta augalų sistematikai, joje aprašytos 643 žiedinių augalų ir 158 sporinių augalų bei grybų gentys. Žiedinių augalų genčių vardus, pateiktus *Taisliuje augyminiame*, nagrinėjo Robertas Gedrimas. Jis gana išsamiai išanalizavo sudurtinių ir priesaginių žiedinių augalų genčių vardų darybą (Gedrimas 2004: 182–196; 2005: 81–92).

¹ Rankraščio pavadinime, kuris užrašytas ne J. A. Pabrėžos ranka (Šepetytė 2009: 7), įsivėlė klaida, ją pirmas pastebėjo Giedrius Subačius. Būdvardžio *augyminis* pamatinis žodis yra J. A. Pabrėžos vartota *augymė*. Apie J. A. Pabrėžos kalbą ir rašybą plačiau žr. G. Subačiaus (1996: 10–113; 2009: 9–28) straipsnius.

J. A. Pabrėža žiedinius augalus suskirstė į 23 gaujas (klases), o 24-ojoje gaujoje aprašė bežiedžius, t. y. sporinius augalus ir grybus.

J. A. Pabrėža rėmėsi trimis pagrindiniais terminų kūrimo būdais: 1) terminizavimu, 2) naujadarų daryba, 3) skolinimusi iš kitų kalbų. Terminizuotų paprastųjų to meto šnekamosios kalbos žodžių ir šnekamojoje kalboje vartotų augalų vardų yra per 28 proc. visų žiedinių augalų genčių vardų. Pagrindinis J. A. Pabrėžos augalų vardų kūrimo būdas buvo naujadarų daryba (žr. Gedrimas 2004: 185). Šiame straipsnyje nagrinėjami tie *Taisliaus augyminio* žiedinių augalų genčių vardai, kuriuos J. A. Pabrėža sukūrė terminizavęs paprastuosius šnekamosios kalbos žodžius, t. y. savo tarmės žodžius. Tokiu būdu sukurtų augalų genčių vardų *Taisliuje augyminiam* yra labai nedaug, straipsnyje analizuojama tik 20 genčių vardų. Didžiąją dalį J. A. Pabrėžos terminizuotų genčių vardų sudaro šnekamojoje kalboje vartoti liaudiniai augalų vardai, kurie nėra šio straipsnio objektas. Atskiro tyrimo, skirto J. A. Pabrėžos augalų vardams, sukurtiems terminizavimo būdu, iki šiol nebuvo atlikta, tad šiame straipsnyje nauja tai, kad nagrinėjami J. A. Pabrėžos augalų vardai, kuriuos jis sukūrė terminizuodamas paprastuosius kalbos žodžius. Paminėtina, kad tik R. Gedrimas, analizuodamas J. A. Pabrėžos geografijos vadovėlių terminus, aptarė paprastųjų žodžių terminizavimą įvairioms geografijos sąvokoms įvardyti (Gedrimas 2003: 121–126).

Šio straipsnio tikslas – nustatyti, kokius žiedinių augalų genčių vardus J. A. Pabrėža sukūrė terminizuodamas paprastuosius to meto šnekamosios kalbos žodžius, o tikslui pasiekti keliami šie uždaviniai: išsiaiškinti nagrinėjamų augalų genčių vardų motyvą, palyginti analizuojamus J. A. Pabrėžos augalų genčių vardus su Povilo Matulionio *Žolyne*, *Lietuviškame botanikos žodyne*, *Lietuvių kalbos žodyne*, *Botanikos vardu žodyne*, pateikiamais vardais, nustatyti, kurie iš J. A. Pabrėžos darbe pateiktų vardų ir kokia forma prigijo dabartinėje vartosenoje. Nagrinėjant augalų vardus taikomas aprašomasis, gretinamasis, semantinės analizės metodai.

1. TEORINIS PAGRINDAS

Tarptautiniame standarte *Terminology work – principles and methods* (Terminologijos darbas – principai ir metodai) kaip vienas iš terminų kūrimo metodų nurodomas esamų kalbos formų vartojimas, o esamos formos gali būti vartojamos naujiems terminams kurti taikant tokius terminų kūrimo

būdus kaip konversija, terminizavimas, semantinis perkėlimas ir skolinimasis. Terminizavimas – tai procesas, kai bendrinės kalbos išraiška transformuojama į terminą (ISO 704; 2022: 67–68). Panašiai terminizavimas apibrėžiamas ir kitų užsienio autorių, nurodant, kad šio proceso metu bendrinės kalbos žodis ar frazė paverčiami terminu, reiškiančiu sąvoką specialiojoje kalboje (žr. Valeontis, Mantzari 2006: 7; GT; Eurotermbank).

Lietuvių terminologijoje terminizavimo sąvoka yra apibrėžiama plačiau nei minėtuose užsienio autorių darbuose: apibūdinant terminizavimą kalbama ne tik apie paprastųjų bendrinės kalbos žodžių, bet ir apie tarmių žodžių ar posakių pavertimą terminais, o šis procesas apima visus įprastus žodžio reikšmių keitimo būdus (perkeltinės reikšmės formavimą(și), reikšmės platinimą ir siaurinimą) (žr.: Keinys 1980: 64; Klimavičius 1996: 4–7; 2006: 55–56; Kaulakienė 2001: 28; Gedrimas 2003: 121–126; Kvašytė 2005: 76; Jakaitienė 2010: 191; Gaivenis 2014[1983]: 131–135; 2014[1996]: 26–27; 2014[1997]: 4–7; 2002: 51–53).

Jau pirmame teoriniame lietuvių terminologijos darbe – filosofo Stasio Šalkauskio *Terminologijos teorija ir lietuviškoji filosofijos terminija* (1925, 1927, 1934), kurį jis išspausdino keturiuose Kauno universiteto mokslinio žurnalo *Logos* numeriuose, rašoma apie terminizaciją, tik šio termino S. Šalkauskis nevartoja. Aptardamas tris pagrindinius terminų šaltinius, kaip pirmąjį nurodo žmonių kalbos žodžių pritaikymą terminijos reikalui ir skiria keturis būdus, kaip žmonių kalbos žodžiai yra įvedami į mokslinę terminiją: „a) žmonių kalbos žodžio tikslinimas; b) žodžio reikšmės praplėtimas; c) žodžio reikšmės susiaurinimas; d) žodžio prasmės kilnojimas pagal analogiją“ (Šalkauskis 1927: 12).

Tik atkreiptinas dėmesys, kad terminologai nuo XX a. 8-ojo dešimtmečio, skirtingai nei S. Šalkauskis, skiria tik tris žodžių reikšmių keitimo būdus, ir tokį skyrimą galima paaiškinti tuo, kad tiek žodžio reikšmės praplėtimas, tiek siaurinimas terminizuojant žodį yra jo reikšmės tikslinimas. „Bet kuriuo atveju paprastieji žodžiai, patekę į terminų sistemą, gauna specialią, apibrėžtą reikšmę“ (Keinys 1980: 64).

Lietuvių terminologų darbuose aptariamam procesui, kai paprastasis žodis paverčiamas terminu, įvardyti vartojami terminai įvairuoja: *terminologizacija* (Keinys 1980; Gaivenis 2002), *terminologizavimas* (Gaivenis 1983, 2002), *terminizacija* (Gaivenis 1997, 1996; Kaulakienė 2001; Klimavičius 2006; Stunžinas 2007, 2018), *terminizavimas* (Klimavičius 1996; Gedrimas 2003; Kvašytė 2005; LTB; Jakaitienė 2010). Reginos Kvašytės nuomone, „kalbant apie žodžių pavertimą terminais labiau tiktų remtis sąvoka *termi-*

nija, t. y. terminų visuma, todėl logiška ir trumpumo reikalavimą atitinkanti forma esti *terminizacija* (arba hibridinė forma su lietuviška priesaga *terminizavimas*)“ (Kvašytė 2013: 134). Manau, kad minimi termino variantai *terminizacija*² ir *terminizavimas* yra sistemiškesni, galima sakyti, kad jau susiformavo ir jų vartojimo tradicija, tad straipsnyje vartoju terminą *terminizavimas*, tik citatose pateikiami autorių vartoti terminai.

Kaip pastebi Kazimieras Gaivenis, „terminologizacija dažniau siaurina negu platina žodžio ekstenciją, daro ją konkretesnę“ (Gaivenis 2002: 29). Tai pastebime ir analizuodami J. A. Pabrėžos darbe pateiktus augalų vardus, nes J. A. Pabrėža terminizuotiems paprastiesiems žodžiams suteikia konkrečią specialią reikšmę – pagal panašumą ar kokį nors kitą požymį įvardija konkrečią augalų gentį.

Aiškinantis, kaip ir koku būdu buvo sukurtas terminas, paprastai ieškoma įvardijimo motyvų, tad kyla motyvacijos klausimas. Terminologijoje į terminų motyvaciją ir jos svarbą žiūrima nevienodai³. Kai kurie terminologai ypač pabrėžia motyvacijos svarbą, pavyzdžiui, Sabela Fernández-Silva, Judit Freixa ir Maria Teresa Cabré nurodo, kad motyvuoti terminai atrodo tinkamiausias terminų tipas, nes jie ne tik plačiai reprezentuoja sąvoką, bet ir savo forma parodo dalį sąvokos turinio (Fernández-Silva ir kt. 2009: 21), motyvuoti terminai atveria duris į sąvokų supratimą, nes jie leidžia sąvoką greitai ir efektyviai identifikuoti (Fernández-Silva ir kt. 2009: 24).

Sergiusz Grinev-Griniewiczus mano, kad motyvacija padeda lengviau suprasti ir išmokti atitinkamą sąvoką. Pasak jo, kuriant naujus terminus plačiausiai yra naudojamos struktūrinė ir semantinė motyvacijos. Struktūrinė motyvacija matoma žodžiuose, sudarytuose iš jau žinomų reikšminių dalių, jų struktūra rodo jų reikšmę. Semantinė motyvacija atsiranda žodžiuose, turinčiuose antrinę reikšmę, kuri gali būti numatoma remiantis pirmine reikšme (Grinev-Griniewicz 2011: 34).

Terminizavimo būdu sukurtiems terminams struktūrinė arba darybos motyvacija nebūdinga, nes terminais jie tapo ne darybos būdu, tad darybos požymių neturi. Šiuo atveju galime kalbėti tik apie semantinę motyvaciją,

² Jonas Klimavičius rašo, kad terminus *terminografija*, *terminizacija*, *transterminizacija*, *determinizacija* 1970 m. rudenį parvežęs iš Kijevo (Klimavičius 2002: 133).

³ Johanas Mykingas, nagrinėdamas įvairių autorių teorinius terminų kūrimo modelius ir aspektus, savo darbuose gana išsamiai analizavo motyvacijos sąvoką kaip vieną iš svarbių terminų kūrimo klausimų (Myking 2009: 39–53; 2020: 6–30). Motyvacijos klasifikacijų apžvalgas dar žr.: Gaivenytė 2000: 19–25; Gritėnienė 2006: 24–29; Lubienė 2015.

o ją turim tada, kai žodis vartojamas perkeltine prasme, dalykas pavadinamas ne tiesiog, o griebiantis jau esamo žodžio, nesudaromas naujas žodis, tik atsiranda nauja (metaforinė ar metoniminė) reikšmė (Urbutis 2009: 73).

K. Gaivenis terminų motyvacijai daug reikšmės neteikia. Pasak jo, „motyvuoti terminai lengviau įsimenami ir greičiau nustatoma jų vieta terminijos mikrosistemose. Tačiau apskritai motyvacija terminijoje neturi lemiamo vaidmens, nes puikiausiai vartojami ir visiškai nemotyvuoti terminai, taip pat svetimžodžiai, kurių motyvacija mums visiškai nesuprantama. <...> motyvacija svarbesnė rūšiniams terminams negu gimininiams“ (Gaivenis 1998: 91).

Mano manymu, terminologijoje motyvacija yra svarbi, nes motyvuotas terminas yra lengvai suprantamas ir be apibrėžties, tačiau reikia pripažinti, kad ne visų terminizuotų terminų motyvacija yra aiški ir ją galime suprasti. Kai kada būna sunku atsekti kai kurių sąvokų įvardijimo motyvus dėl individualaus jų kūrėjų požiūrio ar tik jiems žinomos analogijos, pagal kurią jie pasirenka terminizuoti paprastąjį kalbos žodį.

Tirdama augalų pavadinimų motyvaciją šiaurės panevėžiškių patarmėje, Aurelija Gritėnienė pabrėžia, kad pavadinimo motyvaciją dažnai lemia pats įvardijamasis dalykas, „augalai turi ypač daug skiriamųjų požymių, tad ir jų pavadinimų motyvacija yra labai įvairi. Tačiau net ir šiuo atveju, kai pati kategorija sudaro prielaidas motyvacijos įvairovei, dažnai yra taip, kad pavadinimo pasirinkimą lemia ne tik esminis skiriamasis augalo požymis, bet ir atsitiktinės asociacijos, laki kalbos vartotojų fantazija ir kūrybingumas“ (Gritėnienė 2006: 27). Pastarajai mokslininkės minčiai reiktų pritarti, nes nagrinėjant J. A. Pabrėžos sukurtus augalų vardus galima ne tik atsekti jų sukūrimo motyvus pagal būdingus požymius, bet ir pamatyti autoriaus fantaziją ir kūrybingumą.

„Paprastų terminologizuotų žodžių turinys gali gerokai pakisti. Terminas įgauna specialių semų, kurių paprastas žodis neturi“ (Gaivenis 2002: 53). Neretai tokie terminai, nepaisant vieno iš tradicinės terminologijos reikalavimų – stilistinio neutralumo, yra ekspresyvūs ir skiriami prie metaforinių terminų. K. Gaivenis pabrėžia, kad terminologijoje vaizdingumo dažniausiai nevengiama tada, kai siekiama išryškinti skiriamąją (distinktyvinę) terminų funkciją. Ekspresyvūs terminai dažnai kuriami sistematikos terminijoje, nes čia, norint atskirti vieną augalų ar gyvūnų rūšį arba gentį nuo kitos, dažnai griebiamasi vaizdingo lyginimo. Vaizdingumo neišvengiama ir tada, kai skiriamuoju požymiu laikomas tyrėjo išpūdis, kurį jam daro

pavadinamasis augalas ar gyvūnas, arba subjektyviai vertinamos kurios nors augalo ar gyvūno ypatybės (Gaivenis 2002: 45–46)⁴.

Przemysławas Dębowiakas ir Jadwiga Waniakowa, analizuodami semantinę augalų vardų motyvaciją, pabrėžia, kad metaforiniai augalų vardai, kurių gausu botanikos nomenklatūroje, yra antriniai vardai, todėl kiekvienu atveju reikėtų iššifruoti metaforos pagrindą, t. y. pirminę motyvaciją. Jie pateikia keturis pagrindinius veiksnius, lemiančius augalų vardų semantinę klasifikaciją: 1) augalų išvaizda; 2) augalų savybės; 3) augalų paplitimo vieta; 4) augalų vartojimas (Dębowiak, Waniakowa 2019: 175–176).

2. AUGALŲ GENČIŲ VARDAI, SUKURTI TERMINIZUOJANT PAPRASTUOSIUS KALBOS ŽODŽIUS

Augalų genčių vardai, J. A. Pabrėžos sukurti terminizuojant paprastuosius kalbos žodžius, yra metaforiniai terminai, nes, remiantis augalo savybėmis ar tam tikru panašumu į objektą, kuriam šis požymis yra būdingas, objekto pavadinimas perkeliamas augalui. Aiškinantis nagrinėjamų augalų genčių įvardijimo motyvus pirmiausia žiūrėta, kuo ta augalų gentis išsiskiria, kurią paprastojo žodžio reikšmę ėmė J. A. Pabrėža, kuriuos augalo būdingus bruožus jis iškėlė, ar tą motyvaciją galima paremti išleistuose augalų varduose ir kitoje botanikos literatūroje pateikta informacija.

J. A. Pabrėža terminizavo paprastuosius žodžius augalų gentims pavadinti pagal augalų išvaizdą, naudojimą ir savybes.

2.1. Vardai, sukurti remiantis augalo išvaizda

Didžiausiai daliai aptariamų augalų pavadinti, net penkiolikai iš dvidešimties, J. A. Pabrėža paėmė paprastuosius kalbos žodžius, kuriais metaforiškai įvardijo augalus pagal žiedų, žiedynų, vaisių, sėklų ir lapų išvaizdos panašumą.

Vardai, motyvuoti žiedų ir žiedynų išvaizda. Tai gausiausia augalų genčių grupelė. Jos vardus J. A. Pabrėža sukūrė remdamasis žiedų ir žiedynų forma ir spalva. Daugiausia paprastųjų žodžių terminizuota pagal žiedų ir žiedynų formą:

⁴ Apie įvairių sričių lietuviškus metaforinius terminus jau nemažai rašyta, žr.: Baltrūnaitė 1998: 36–47; Gaivenytė 2000: 19–25; Stunžinas 2006: 62–73; 2018: 56–92; Vladarskienė 2012: 83–92 ir kt.

baydikla (~baidykla). – *Himantoglossum*. – (*Zungenorchis*. *Willd.*) (TA 639/ II 461⁵). Tai orchidėjų šeimos gentis, kurios žiedų lūpa sudaryta iš trijų dalių, o vidurinioji dalis yra gerokai ilgesnė už kitas ir susisukusi, todėl žiedas atrodo pakankamai keistas. Matyt, J. A. Pabrėžai jis atrodė negražus, todėl taip ir pavadino šį augalą, žr. MNE; plg. **2 baidykla** žr. baidyklė: 4. P bot. *Himantoglossum* LKŽ⁶; *Himantoglossum* žr. *Aceras* (Gudžinskas 1999: 80), *Aceras* – beragis (Gudžinskas 1999: 21);

boórbóls (~burbulas). – *Trollius*. – (*Kugelranunkel*. *Bluff.*) (TA 389/ II 211). Šiam augalui pavadinti J. A. Pabrėža pasirinko žodį *burbulas* dėl žiedų formos panašumo, tai patvirtina ir *Lietuviškas botanikos žodynas* (LBŽ): *Tróllius europaëus* (lot. *trulleum* – apvalus indas, sen. germanai šį augalą vadino *Rolla*, *Goldrolla*, taigi visur pabrėžiamas apvalumo požymis, nes augalo žiedai yra apvalūs, rutuliški) – paprastasis burbulis (Mln), sin. burbulas (F⁶) LBŽ 355; **burbulas** 6. Rs bot. „burbulis, potvinkis (*Trollius europaëus*)“: Krp⁷ LKŽ⁶; dar žr. Gritėnienė 2006: 64–65;

koocziéls (~kočėlas). – *Alopecúrus* (TA 51/ I 185), plg. *Alopecúrus* (gr. *alopex* – lapė, *ura* – uodega; žiedynas primena lapės uodegą) – pašiaušėlis (Mln), sin. kočėlas (P) LBŽ 16; **kočėlas** (brus. качала) [K], J, R 3. LBŽ bot. „varpinių šeimos augalas, pašiaušėlis (*Alopecurus*)“: P LKŽ⁶. Šiai genčiai pavadinti paimtas šnekamojoje kalboje vartotas slavizmas. Pastebėtina, kad J. A. Pabrėža jį pasirinko nesekdamas lotyniško termino motyvacija; plg. *Aloperus* (35) pavadintas kočėlu dėl žiedyno išvaizdos (dabar norminis genties vardas – pašiaušėlis) (Jankevičienė 2009: 35);

kraamy (~kramė). – *Échium* (TA 143/ I 279). Šios genties vardo, sukurto terminizavus tarmės žodį, motyvacija sutampa su lotyniško augalo vardo motyvacija, plg. *Échium vulgáre* (gr. *echis* – gyvatė, žaltys; gr. vardu *echion* buvo vadinami įvairūs *Borraginaceae* šeimos

⁵ Po šaltinio santrumpos TA duodamas rankraščio puslapio numeris, o po pasvirojo brūkšnio – publikuoto darbo tomas ir puslapis.

⁶ F = J. Fiedorowicz. *Katalog roślin dziko rosnących i niektórych przyswojonych około Illuszkty przez X. Jozefa Fiedorowicza od roku 1818 aż dotąd postrzezonych i zadeterminowanych, według Układu Linneusza roku 1851 napisany. Nazwiska roślin po łacinie, po polsku i po litewsku* (rankraštis).

⁷ Po dvitaškio pateikiamos vietovių, iš kurių žodyne pateikta pavyzdžių, santrumpos.

augalai, turbūt, dėl jų žiedų panašumo į išsižiojusios gyvatės nasrus) – paprastasis ežėinis (Iv, Mln), sin. kramė (P) LBŽ 127; plg. **kramė** 6. P, Mt, LBŽ bot. „ežėinis“ LKŽ_e. Pirmoji žodžio *kramė* reikšmę LKŽ_e nurodyta „gyvatės, rupūžės, varlės, silkės galva“, o visi pavyzdžiai pateikti iš žemaičių tarmės, tad akivaizdu, kad žemaitiškas žodis pasirinktas dėl žiedų panašumo į gyvio kūno dalį. Šios genties žiedų išvaizdą jau yra aprašiusi ir botanikė Ramunėlė Jankevičienė: „<...> [žiedo] vainikėlio atbraila piltuviška, su nelygiomis 5 skiautėmis, beveik dvilūpė, kiek primena roplio nasrus“ (Jankevičienė 1987: 238); plg. *Echium* – ežėinis BVŽ 119;

kaaruna (~karūna). – *Fritillária* – lenk. *Korona* (TA 242/ II 64). J. A. Pabrėža žodį *karūna* savo darbe nurodė ir kaip augalų morfologijos terminą, kurį perkėlė augalo genčiai pavadinti. Aptariamo augalo vienos rūšies – daugiažiedės margutės (*Fritillaria imperialis*) – žiedynas panašus į karūną: virš žiedų iškyla kuokštas pailgų viršutinių lapų, mentūriškai išsidėsčiusių ant stiebo, žiedai varpelio formos, kekėmis nusvirę VLEe; plg. **karūna** (l. *koruna*) 8. LBŽ, P bot. „augalų gentis, margutė (*Fritillaria*)“ LKŽ_e, dar žr. Karuuna (Corolla.) ira dalys żyida ysz delikatniu mažń wysados baarwintu yr kóupkoy óózwertuu łapuutiu sódieta, dalis gimtynes augimiu betarpey aapdęgąti (~karūna yra dalis žiedo iš delikatnių mažn visados barvintų ir kuopkoj užvertų lapūčių sudėta) (TA XLV/ I 97); *Fritillária* (lot. *fritillus* – šachmatų lentelė; tą vardą augalas gavo dėl savo žiedų margumo), lenk. *Korona* – margutė (P), sin. karūna (P) LBŽ 146–147. Atkreiptinas dėmesys, kad botanikė R. Jankevičienė rašo: „<...> atrodo, kad karūnos vardą Pabrėža išklaušė tarp žmonių, nes cituoja žemaitišką pavadinimą – ciesoriaus karūna“ (Jankevičienė 2009: 10), tačiau nei LKŽ_e, nei LBŽ duomenys nerodo, kad žemaičių tarmėje aptariamas augalas būtų vadinamas *karūnos* vardu;

pėtyns (~pentinas). – *Delphinium* (TA 374/ II 196). Pentiną, kaip ir prieš tai aptartą terminizuotą žodį, J. A. Pabrėža savo darbe pateikia kaip augalų morfologijos terminą, plg. *Pėtyns*. (*Calcar.*): *ira prasy-yylgynym* *terbeliets karuunas, kóremy atsyrąd mydótis* (~pentinas: yra prasiilginimas terbelėtas karūnos, kuriame atsiranda midutis) (XLVIII/ I 100). Augalo gentis pavadinta dėl žiedo vainiklapių formos panašumo į ataugą, plg.: „Žiedai spalvingi, netaisyklingi, viršutinis taurėlapis ir du viršutiniai vainiklapiai su pentiniais. Vaisius – sutelktinis lapavaisis.“

Dauguma pentinių turi didelį kiekį alkaloidų ir yra nuodingi VLEe; **pentinas** 2. MŽ250, J aštri raginė atauga paukščio (ppr. gaidžio) pastaibyje; 4. P, Mt, LBŽ žr. pentinius 2. 5. bot. „maišelio pavidalo apyžiedžio išauga, kurioje būna nektaras“: Pentinas trumpesnis už mezginę LFII598 LKŽ_e; dar plg. *Delphinium* (gr. *delphinion* – šio augalo vardas, kilęs iš gr. *delphis*, *delphinos* – delfinas; nes žiedų pumpurai panašūs į delfino figūrą) – pentinius (Mln, Bar), sin. pentinas (P, N) LBŽ 116–117.

Dvi augalų gentys pavadintos pagal žiedų spalvą:

gaysra (~gaisra). – *Lýchnis* (TA 312/ II 134). Šiai genčiai pavadinti terminizuotas žodis *gaisra* dėl žiedų spalvos panašumo, plg. *goštautinė gaisrena* „Žiedai susitelkę stiebo viršūnėje į skydiškus daugiažiedžius skydelius. Vainiklapiai 5, skaisčiai raudoni, kiekvienas jų maždaug iki pusės perskeltas į dvi dalis“ (Gudžinskas 2010: 58); *Lýchnis* (gr. *lychnos* – žibintas, lempa; žiedai ryškiai spalvoti, šviečia kaip žibintai) – gaisrana (Mln) LBŽ 205; gaisrena BVŽ185; **gaisra** 1. R163, KGr88 „gaisas, pašvaistė“. 2. P žr. gaisrana LKŽ_e. Kaip pastebi A. Gritėnienė, „ne tik bendrinėje kalboje, bet ir tarmėse bei kitose kalbose šio augalo vardų motyvacija susijusi su jo žiedų spalva. Ryškiai raudoni gaisrenų žiedai dažniausiai lyginami su ugnimi“ (Gritėnienė 2006: 90–91).

žiidra (~žydra). – *Muscari* (TA 244/ II 66), plg. *Muscári* L. (lot. *muscus* – muskusas; žiedai kvėpia muskusu) – žydrė, sin. žydra (P) LBŽ 226; žydrė – *Muscari* Mill. „Žiedai mėlyni, viršūnėje siauru baltu pakraščiu, po daugelį susitelkę į trumpą viršūninę kekę, nusvirę“ (Lekavičius 1989: 350); **žydra** NdŽ, BŽ200 1. „žydruma, žydra vieta“: DŽ, Vd. 2. Rtr, LBŽ, NdŽ, LFII538, KŽ žr. žydrė 3: Mt, Čiuprynuotoji žydra (*M. comosum*) P. Balsvoji žydra (*M. pallescens*) P LKŽ_e. Šį augalą J. A. Pabrėža pavadino pagal ryškiausią jo požymį – žiedų spalvą, o ne pagal kvapą, pagal kurį duotas lotyniškas vardas.

Šiai augalų genčių vardų grupei skirtinas dar vienas metaforinis vardas, kurį J. A. Pabrėža sukūrė remdamasis savo individualiu įspūdžiu pagal žiedynų spalvą ir formą:

kazooks (~kazokas). – *Amaránthus* (TA 214/ I 352). Motyvą, kodėl J. A. Pabrėža terminizavo šnekamojoje kalboje vartotą slavizmą, puikiai paaikškino botanikas Jonas Dagys: „<...> gentį *Amaranthus*, kurios

dekoratyvinės rūšys pasižymi ryškiai raudonais žiedynais ir primena kariškių kepurių kokardas, jis pavadino kazoku. Tačiau, kadangi kazokams jis neįtamtė simpatijų, o humoro jausmą turėjo, tai vieną rūšį, nepasižyminčią išvaizdumu, būtent, *Amaranthus blitum*, pavadino Kazokas mulkis (Dagys 1972: 24); plg. *Amarántus* (gr. *a* – ne, *maraino* – nuvysti; augalo apyžiedis nevysta, nes yra sausos odelės pobūdžio) – burnotis (Gr, Mln), sin. kazokas (P) LBŽ 19, **3 kazokas** (rus. казак) 3. Mt, P, LBŽ bot. „burnotis (*Amarantus*)“ LKŽ_e. Pastarajame žodyne nurodyta, kad dar trys augalai LBŽ pavadinti šiuo vardu: 4. LBŽ bot. „kraujažolė (*Achillea cartilaginea*)“: 5. LBŽ bot. „ožkarožė (*Epilobium*)“: 6. P, LBŽ „balandūnė (*Atriplex*)“ LKŽ_e. Atkreiptinas dėmesys, kad LBŽ nei prie *Achillea cartilaginea*, nei prie *Atriplex* nėra augalo vardo *kazokas*, tik prie dviejų *Epilobium* rūšių pateikti sinonimai: *Epilobium angustifolium* – siauralapė ožkarožė, sin. kazokai (Ak, St) ir *Epilobium montanum* – kalninė ožkarožė, sin. krūmų kazokas (PHr) LBŽ 131. LKŽ rengėjus, matyt, suklaidino LBŽ lietuviškoje vardyno rodyklėje nurodytos klaidingos nuorodos, žr. LBŽ 435.

Vardai, motyvuoti vaisių ar sėklų išvaizda. Šiai grupei skirtini penki genčių vardai, kuriuos J. A. Pabrėža sukūrė terminizuodamas žodžius pagal vaisių ir sėklų išvaizdą:

blaaky (~blakė). – *Corispérmum* (TA 4/ I 138), aptariamam augalui pavadinti terminizuotas gyvio vardas, į kurį kreipia ir lotyniškas augalo vardo atitikmuo, plg. *Corispérmum hyssopifólium* (gr. *koris* – blakė, *sperma* – sėkla; vaisiai panašūs į blakes) – gaubtažiedis drugialaišis (Bak, Mln) LBŽ 103; **blakė** 5. P bot. „balandinių šeimos augalas, drugialaišis (*Corispermum*)“ LKŽ_e; *Corispermum* (gr. *koris* – blakė, *sperma* – sėkla) – drugialaišis BVŽ 95; šiam augalui vardas galėjo būti suteiktas sekant lotynišką jo atitikmenį, tačiau galėjo būti ir motyvuotai pavadintas dėl vaisių panašumo į blakes;

blyzgy (~blizgė). – *Lunária* (TA 451/ II 273), plg. *Lunária* L (lot. *luna* – mėnulis; vaisiai apskriti kaip mėnulis) – blizgė (P) LBŽ 204; „blizgė (*Lunaria*), bastutinių (*Brassicaceae*) šeimos vienamečių ir daugiamečių žolių gentis. <...> Vaisius – didelė pailga arba beveik apskrita ankštariėlė. Jo sąvaroms subyrėjus lieka blizganti pertvara“ VLEe; **blizgė** 2. KI447 „blizgutis, blizgalas“: 4. P, Skd bot. „toks kryžmažiedžių šeimos augalas“ (*Lunaria*) LKŽ_e. Ši gentis įvardyta pagal kitą nei lotyniškas vardas požymį – pasirinkta vaisiaus spalva, o ne forma.

sraygy (~ sraigė). – *Medicágo* (TA 539/ II 361), šis vardas augalui suteiktas dėl ankščių panašumo į sraigės kiautą, plg. liucernos „ankštys 2–4 kartus spirališkai susisukusios“ (Lekavičius 1989: 176); plg. *Medicágo* (gr. *medike*, lot. *medica* yra senobinis liucernos vardas) – liucerna (Iv), sin. sraigė (P) LBŽ 215; **sraigė** 3. P, LL79, Rtr, LBŽ, NdŽ, KŽ bot. „liucerna (*Medicago*)“: S. Dauk, I, Mt LKŽ_e, kaip nurodyta LKŽ_e, aptariamasis augalas sraigės vardu vadinamas ir Simono Daukanto, ir Lauryno Ivinskio raštuose, tad galimas dalykas, kad J. A. Pabrėža ne pats šiam augalui suteikė moliuskos vardą, o perėmė jau šnekamojoje kalboje vartotą augalo vardą;

tómsa (~tamsa). – *Morus*. – (: *Maulberbaum. Bluff.*) (TA 107/ I 243), plg. *Mórus* L. (gr. *moron*, lot. *morum* – šių medžių ir jų vaisių pavadinimas) – šilkmedis; *M. nigra* L. – juodasis šilkmedis BVŽ 199; **tamsa** 8. LBŽ bot. „šilkmedis (*Morus*)“: Tamsa juodoji (*M. nigra*) P. Tamsa baltoji (*M. alba*) P. LKŽ_e. Šilkmedžių rūšys turi vardus, kurių rūšiniai dėmenys rodo uogų spalvą, tad J. A. Pabrėža gentį metaforiškai pavadino *tamsa* dėl šio augalo vienos rūšies juodų uogų;

zyly (~žilė). – *Senecio* (TA 600/ II 422), augalas pavadintas, nurodant jo būdingą požymį – peržydėjusio augalo graižo spalvą, tad tik lieka pritarti LBŽ pateiktai motyvacijai: *Senécio* (lot. *senex* – senelis, žilis; šie augalai greit peržydi, pasensta, ir balti jų sėklų skirstukai lyg žilais plaukais jų viršūnes papuošia) – žilė (P) LBŽ 320, plg. žilė (*Senecio*), astrinių (*Asteraceae*) šeimos augalų gentis. Žinoma apie 1200 rūšių. Žilė paplitusi visame pasaulyje, išskyrus Antarktidą VLEe; **žilė** 1. Š, DŽ, NdŽ „žilumas, žylis“: Krš. 3. P, Mt, NdŽ, LEXXXV340, DŽ bot. „graižaziedžių šeimos laukinė ir kultūrinė gėlė (*Senecio*)“: LBŽ. LKŽ_e.

Vardas, motyvuotas lapų išvaizda. Dėl vieno šiai grupei skirtino augalo terminizuoto vardo kyla abejonių, kokį žodį J. A. Pabrėža terminizavo augalui pavadinti – LKŽ_e nurodomas žodis *lėlė*, tačiau ieškant pavadinimo motyvacijos galima spėti, kad augalas buvo pavadintas dėl lapų išvaizdos remiantis šnekamosios kalbos žodžiu *lielė*:

liely (~lėlė ar lielė?). – *Swértia* (TA 187/ I 325); plg. *Sweértia perénis* (Em. Sweert – olandų sodininkas, gyvenęs XVII amž.) – daugiametis patvenis [Iv], sin. lėlė (PR) LBŽ337; **lėlė** Kv, Slnt, OG236, 5. P bot. „patvenis (*Sweertia*)“ LKŽ_e, **lielė** JI720, Užv, JI334 menk. „liežuvis; gerklė“: KlvrŽ LKŽ_e; plg. „*Swertia* gentis (162) *Taisliuje*

pavadinta lėle (lapų pavidalas liežuviškas). Dabar tai patvenis“ (Jankevičienė 2009: 43). R. Jankevičienės nurodytas augalo lapų pavidalas akivaizdžiai parodo, kad J. A. Pabrėžos pateiktą vardą reikia sieti ne su žodžiu *lėlė*, o su *lielė* „liežutis“. Šią mintį paremia ir K. Gaivenio nuomonė, pateikta straipsnyje apie augalų pavadinimus J. A. Pabrėžos raštuose: „J. Pabrėžos raštuose randame įdomių sudurtinių augalų pavadinimų, pvz.: *driežlielė* (*Ophioglossum*), *jautlielė* (*Buglossum*), *šunlielė* (*Cynoglossum*) ir kt. Iš lotyniškų atitikmenų matyti, kad šių lietuviškų sudurtinių terminų antras dėmuo turėtų reikšti „liežutis“ (graikų *glossa* – liežutis). Vadinasi, *driežlielė* – driežo liežutis, *jautlielė* – jautčio liežutis, *šunlielė* – šuns liežutis ir t. t. Liežuvį žodžiu *lielis* (arba *lielė*) vadino dar S. Daukantas ir kiti žemaičių rašytojai“ (Gaivenis 2014 [1971]: 259–260).

2.2. Vardai, sukurti remiantis augalo naudojimu

Šią grupę sudaro tik du augalų genčių vardų, kurių motyvacija, mano manymu, aiški, susijusi su augalų naudojimu – dažymo spalvos gavimu iš šių augalų dalių – vieno lapų, kito šaknų:

gelta (~gelta). – *Serrátula* (TA 573/ II 395), augalas pavadintas nurodant dažymo spalvą, kuri gaunama iš augalo lapų, plg. *Serrátula tinctoria* (lot. *serra* – pjūklas; augalo lapai pjūkliški) – dažinė geltė [Mln] <...> augalo lapai seniau buvo vartojami vilnoniams audeklams geltonai dažyti LBŽ 321; geltė (*Serratula*), astrinių (*Asteraceae*) šeimos daugiamečių žolių gentis. <...> Iš kai kurių geltės rūšių gaunami geltoni dažai. Lietuvoje viena rūšis dažinė geltė (*Serratula tinctoria*) VLEe; **gelta** 1. K „geltonumas, pageltimas“. 3. P žr. geltė 2: Slk. 4. „geltoni dažai“. Lš. 5. „geltoni siūlai“. Rdm, J LKŽe;

rauda (~rauda). – *Rúbia* (TA 101/ I 237), paprastasis žodis pasirinktas augalui įvardyti dėl iš augalo šaknų gaunamos dažų spalvos, plg. *Rúbia tinctorum* (lot. *ruber* – raudonas; šaknis duoda raudonų dažų <...>) – dažinė raudė [P] LBŽ 301; **2 rauda** 1. Q420, Lex76, CII331, R, N, K, FrI202, LsB229 „raudonis, raudonumas, raudona spalva“. 5. žr. 1 raudė 2: Rauda dažylinė P LKŽe; **1 raudė** 2. BŽ215 bot. „pietų jūrų kraštų augalas, kurio šaknimis dažomi audeklai“. Dažinė raudė (*Rubia tinctorum*) LBŽ (P) LKŽe; *Rubia* (lot. augalo vardas; *ruber* – raudonas; šaknys teikia raudoną dažą) – raudė BVŽ 259.

2.3. Neaiškios motyvacijos augalų vardai

Rastas tik vienas augalo genties vardas, kurį galima numatyti esantį motyvuotą vidinę augalo savybę, o augalui įvardyti terminizuotas vabzdžio vardas:

aklis (~aklis). – *Galeopsis* (TA 421/ II 243), plg. **1 aklis** 1. zool. „gyvulius puolantis vabzdys (*Haematopota pluvialis*)“: Lp, Brs, Užv⁸. 3. P žr. *aklė* 3: Brs, Grg LKŽ_e; geltonžiedė akklė, *Galeopsis speciosa* <...> Paplitusi pasėlių piktžolė. Nuodingas augalas, ypač arkliams (Jankevičienė 1987: 206). Gali būti, kad J. A. Pabrėža šį augalą pavadino vabzdžio, kuris dažniausiai puola arklius, vardu, nes augalas yra nuodingas arkliams; dar plg. *Galeopsis* (<...> kilęs iš gr. *galea*, *gale* – šeškas ir *opsis* – išvaizda: dvilūpiai žiedai čia palyginti su šeško nasrais) – akklė (Mln), sin. aklys (P) LBŽ 149–150; *Galeopsis* – akklė BVŽ 137.

Sunkiai nuspėjama motyvacija dviejų augalų vardų, kuriems pavadinti J. A. Pabrėža paėmė paprastuosius žodžius *gaiva* ir *meilė*:

gaywa (~gaiva). – *Lápsana* (TA 631/ II 453); plg. *Lapsana* L. (gr. *lapsane* – augalo vardas) – gaiva BVŽ 171; *Lápsana commúnis* L. (gr. *lapazo* – ištuštinu, išvalau; vartojamas, kaip vaistas, viduriams išvalyti) – paprastoji gaiva (P) LBŽ 189; **gaiva** 1. Kos42 „gaivumas“: 3. P. Snar bot. „graižožiedžių šeimos augalas (*Lapsana*)“ LKŽ_e. Augalo vardo motyvaciją galbūt būtų galima sieti su augalo kaip vaisto vartojimu, nes jį pavartojęs žmogus galimai pasijusdavo gajus, stiprus, plg. gairius 2. SD35 „gajus, patvarus, stiprus“ LKŽ_e;

meely (~meilė). – *Vaccinium*. – (*Heidelbeere. Bluff.*) (TA 268/ II 90), plg. *Vaccinium* L. (<...> vardas turbūt kilęs iš žodžio *bacca* – uoga, *baccinium* reikštų uoginis krūmas) – šilauogė (F, Rkt), sin. mėlė (P) LBŽ 364; *Vaccinium* L. (lot. augalo vardas, gal susijęs su lot. *bacca* – uoga) – šilauogė BVŽ 306; **2 meilė** bot. „viržinių šeimos augalas, šilauogė (*Vaccinium*)“: Meilė mėlynė (*V. myrtillus*) P. Meilė bruknė (*V. vitis idaea*) P. LKŽ_e. Šios genties vardo motyvacija dar neaiškesnė nei prieš tai aptarto vardo, nebent ją būtų galima sieti su žodžio *mylėti* skolinta reikšme „mėgti“, nes šios genties uogos yra valgomos ir žmonių mėgiamos, plg. *mylėti* x4. (sl.) „mėgti“ LKŽ_e.

⁸ Pavyzdžiuose nurodyta, kad akliai puola arklius.

Lyginant aptariamų J. A. Pabrėžos sukurtų žiedinių augalų genčių vardų motyvaciją su jų lotyniškų vardų motyvacija, galima pastebėti, kad tik šešių vardų motyvacija sutampa (žr. 1 lentelę), tačiau sakyti, kad tais atvejais J. A. Pabrėža sekė lotyniškais vardais, negalima, nes tiek lotyniški, tiek J. A. Pabrėžos sukurti vardai nurodo pagrindinį augalo požymį.

1 LENTELĖ. Lotyniški ir lietuviški augalų genčių vardai, kurių motyvacija sutampa

Lotyniškas vardas	Lietuviškas vardas	Įvardijimo motyvas
<i>Trollius</i>	<i>burbulas</i>	Apvali žiedų forma.
<i>Échium</i>	<i>kramė</i>	Žiedai panašūs į gyvio galvą.
<i>Lýchnis</i>	<i>gaisra</i>	Ryški žiedų spalva.
<i>Corispérmum</i>	<i>blakė</i>	Vaisiai panašūs į blakes.
<i>Senecio</i>	<i>žilė</i>	Peržydėjusio augalo sėklų skirstukų spalva panaši į žilų plaukų spalvą.
<i>Rúbia</i>	<i>rauda</i>	Iš augalo šaknų gaunamas raudonas dažas.

Iš aptartų J. A. Pabrėžos *Taisliuje augyminiame* pateiktų augalų genčių vardų, kuriuos jis sukūrė terminizavęs paprastuosius šnekamosios kalbos žodžius, pusė vardų prigijo ir dabar teikiami kaip oficialieji tų genčių vardai. Trys žiedinių augalų genčių vardai vartojami tokie pat kaip ir pateikti J. A. Pabrėžos darbe: *blizgė*, *gaiva* ir *žilė*. Šešių genčių vardų pakeista galūnė, jie jau laikytini galūnių vediniais: *aklė*, *burbulis*, *geltė*, *pentinius*, *raudė*, *žydrė*, žr. 2 lentelę. Atkreiptinas dėmesys, kad tokia šių augalų vardų forma, išskyrus vieną *žydra*, pateikta jau Povilo Matulionio augalų vardyne *Žolynas. Dalys II. Lietuvos augalų žodynas ir augalų taislas* (1906), tai pirmasis Lietuvoje spausdintas botanikos žodynas.

P. Matulionis žodyno prakalboje nurodė šaltinių, kuriais naudojosi, sąrašą, o tarp jų kaip pirmąjį pateikė 1900 m. Amerikoje išspausdintą J. A. Pabrėžos žodyną *Botanika arba Taislius auguminis* (plačiau žr. Aukšoriūtė 2019). Tačiau, kaip matyti 2 lentelėje, P. Matulionis šiek tiek pakeitė J. A. Pabrėžos vardus.

2 LENTELĖ. Augalų genčių vardai terminografiniuose šaltiniuose

J. A. Pabrėžos <i>Taislius augyminis</i>	J. A. Pabrėžos <i>Botanika arba Taislius augy- minis</i> (1900)	P. Matu- lionio <i>Žolynas</i> (1906)	<i>Lietuviškas botanikos žodynas</i> (1938)	<i>Botanikos vardų žo- dynas</i> (1998)
<i>blyzgy</i> (~blizgė). – <i>Luná- ria</i> (TA 451/ II 273)	<i>blizgė</i> 115	<i>blizge</i> 38	<i>blizgė</i> 204	<i>blizgė</i> 183
<i>gaywa</i> (~gaiva). – <i>Láp- sana</i> (TA 631/ II 453)	<i>gaiva</i> 124	<i>gaiva</i> 35	<i>gaiva</i> 189	<i>gaiva</i> 171
<i>žyly</i> (~žilė). – <i>Senecio</i> (TA 600/ II 422)	<i>žilė</i> 14	<i>žile</i> 54	<i>žilė</i> 320	<i>žilė</i> 273
<i>aklis</i> (~aklis). – <i>Galeópsis</i> (421/ II 243)	<i>aklys</i> 110	<i>aklė</i> 29	<i>aklė</i> 149	<i>aklė</i> 137
<i>bóorbóls</i> (~burbulas). – <i>Trollius</i> . – (389/ II 211)	<i>burbulas</i> 116	<i>burbulis</i> 59	<i>burbulis</i> 355	<i>burbulis</i> 302
<i>gelta</i> (~gelta). – <i>Serrátula</i> (573/ II 395)	<i>gelta</i> 125	<i>gelte</i> 54	<i>geltė</i> 321	<i>geltė</i> 274
<i>pętyns</i> (~pentinas). – <i>Delphinium</i> (374/ II 196)	<i>pentinas</i> 142	<i>pentinius</i> 23	<i>pentinius</i> 116–117	<i>pentinius</i> 109
<i>rauda</i> (~rauda). – <i>Rúbia</i> (101/ I 237)	<i>rauda</i> 146	<i>raude</i> 51	<i>raudė</i> 301	<i>raudė</i> 259
<i>žiudra</i> (~žydra). – <i>Muscari</i> (244/ II 66)	<i>žydra</i> 163	<i>žydra</i> 41	<i>žydrė</i> 226	<i>žydrė</i> 199
<i>gaysra</i> (~gaisra). – <i>Lýchnis</i> (TA 312/ II 134)	<i>gaisra</i> 124	<i>gaisrana</i> 205	<i>gaisrana</i> 205	<i>gaisrena</i> 185

Atskirai aptartinas genties vardas *gaysra* (~gaisra). – *Lýchnis* (312/ II 134). Dabar ši gentis vadinama priesagos *-ena* vediniu *gaisrena*, plg. *gaisrena* BVŽ 185. P. Matulionio *Žolyne* duodamas vardas *gaisrana* su nuoroda, kad tai iš J. A. Pabrėžos raštų paimtas vardas, tas pats vardas pateiktas ir *Lietuviškame botanikos žodyne*, tik su P. Matulionio nuoroda, o kaip sinonimas pateiktas J. A. Pabrėžos *gaisra*, plg. *gaisrana* (Mln), sin. *gaisra* (P) LBŽ 205.

IŠVADOS

1. Šnekamosios kalbos žodžių terminizavimas J. A. Pabrėžos *Taisliuje augyminiame* yra antrasis pagal produktyvumą jo taikytas augalų vardų kūrimo būdas. Dvidešimt straipsnyje nagrinėjamų žiedinių augalų genčių vardų, sukurtų terminizuojant paprastuosius šnekamosios kalbos žodžius, sudaro apie 12 proc. visų terminizuotų žiedinių augalų genčių vardų.
2. Nagrinėjamiems augalų vardams būdinga semantinė motyvacija, jie skirtni prie metaforinių terminų. Daugumos augalų genčių vardų, sukurtų terminizuojant paprastuosius kalbos žodžius, motyvacija yra aiški, tik dviejų vardų, kurie sukurti terminizuojant abstrakčiuosius daiktavardžius (*gaiva, meilė*), įvardijimo motyvai spėtini.
3. Daugiausia augalų vardų J. A. Pabrėža sukūrė remdamasis augalo išvaizda – net penkiolika, o devyni iš jų motyvuoti vienu iš svarbiausių augalų požymiu – žiedų ir žiedynų išvaizda: forma (pvz.: *burbulas, karūna, pentinas*) ir spalva (pvz.: *gaisra, žydra*). Penki paprastieji žodžiai terminizuoti augalų gentims įvardyti pagal vaisių ar sėklų išvaizdą (*blakė, blizgė, sraigė, tamsa, žilė*) ir vienas – pagal lapų išvaizdą (*lielė*). Tik dviejų vardų motyvacija aiškiai susijusi su augalų naudojimu (*gelta, rauda*). Terminizuoti paprastieji žodžiai nurodo ne tiesioginį augalo naudojimą, bet jo rezultatą – iš augalo dalių gaunamą spalvą. Analizuojant augalų vardų motyvaciją atsiskleidžia J. A. Pabrėžos kūrybiškumas, ypač tada, kai augalai pavadinami pagal paties autoriaus įspūdį ar asociaciją (*aklis, baidykla, kazokas*).
4. Svarbu pastebėti, kad dauguma įvardijimo motyvų pasirinkta pagal būdingą augalo požymį, nesekant lotyniškais augalų vardais. Nors šešių J. A. Pabrėžos sukurtų vardų motyvacija ir sutampa su lotyniškų atitikmenų motyvacija, tačiau kai kurie jo terminizuoti paprastieji vardai nerodo tiesioginio sekimo lotyniškais vardais (*burbulas, kramė, gaisra*).
5. Pusė aptariamų J. A. Pabrėžos sukurtų žiedinių augalų genčių vardų (10 iš 20) vartosenoje prigijo ir yra oficialiai vartojami augalų nomenklatūroje. Pastebėtina, kad trys vardai iki mūsų dienų atėjo nepakitę, tokie, kokius siūlė J. A. Pabrėža: *blizgė, gaiva, žilė*, penkių *Taisliuje augyminiame* pateiktų vardų galūnės afiksas buvo pakeistas (*burbulis, geltė, pentinius, raudė, žydrė*) ir prie vieno vardo pridėta priesaga *-ana* (*gaisrana*, dabar *gaisrena*) jau pirmajame 1906 m. Lietuvoje išspausdintame augalų vardyne – P. Matulionio *Žolyne*, o vardas *žydrė* su pakeista galūne užfiksuotas *Lietuviškame botanikos žodyne* (LBŽ 1938).

ŠALTINIAI

- LBŽ – *Lietuviškas botanikos žodynas*, red. J. Dagys. Kaunas, 1938.
- LKŽ_e – *Lietuvių kalbos žodynas* (t. 1–20, 1941–2002): elektroninis variantas. Redaktorių kolegija: Gertrūda Naktinienė (vyr. redaktorė), Jonas Paulauskas, Ritutė Petrokienė, Vytautas Vitkauskas, Jolanta Zabarskaitė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2005 (atnaujinta versija, 2008). Prieiga internete: www.lkz.lt.
- TA I – J. A. Pabrėža *Taislius augyminis*. I–223, par. O. Kažukauskaitė, R. Šepetytė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2009.
- TA II – J. A. Pabrėža *Taislius augyminis*. 224–776, par. R. Šepetytė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2014.
- TA III – J. A. Pabrėža *Taislius augyminis*. 777–980, par. R. Šepetytė, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 2015.

LITERATŪRA

- Auksoriūtė Albina 2019: Povilo Matulionio „Žolyne“ pateiktų augalų genčių vardų autoriniai šaltiniai. – *Bendrinė kalba* 92. Prieiga internete: <https://journals.lki.lt/bendrinekalba/article/view/406>.
- Baltrūnaitė Renata 1998. Metaforiniai terminai. – *Terminologija* 5, 36–47.
- BVŽ – *Botanikos vardų žodynas*, sud. R. Jankevičienė, Vilnius: Botanikos instituto leidykla, 1998.
- Dagys Jonas 1972: J. Pabrėžos gyvenimas ir darbai. – *Jurgis Pabrėža (1771–1849)*, Vilnius: Mintis, 8–26.
- Dębowski Przemysław, Waniakowa Jadwiga 2019: Semantic Motivation of Plant Names as a Part of their Etymology. – *The Landscape of Lexicography*, eds. A. Villalva, G. Williams, Lisboa–Aveiro: Centro de Linguística da Universidade de Lisboa, Centro de Línguas, Literaturas e Culturas da Universidade de Aveiro, 173–200. Prieiga internete: https://shs.hal.science/halshs-02309857/file/DictionaristicaVI_THELANDSCAPE-OFLEXICOGRAPHY.pdf.
- Elisonas Jurgis 1923: Iš Pabrėžos nespausdintų botanikos raštų. – *Kosmos: Gamtotyros ir jos šalimų mokslų laikraštis* 3, 283–292. Kaunas.
- Eurotermbank – *Federated Network*. Prieiga internete: <https://eurotermbank.com/>.
- Fernández-Silva Sabela, Freixa Judit, Cabré Maria Teresa 2009: Multiple Motivations in the Denomination of Concepts: The Case of „Production area“ in the Terminology of Aquaculture in French and Galician. – *Terminology Science & Research* 20, 21–38. Prieiga internete: <https://journal-eaft-aet.net/index.php/tsr/article/view/5845>.

- Gaivenis Kazimieras 2014[1971]: Keli augalų pavadinimai iš J. Pabrėžos raštų. – *Kazimieras Gaivenis. Rinktiniai raštai*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 259–260.
- Gaivenis Kazimieras 2014[1983]: Šis tas iš lietuviškos liaudinės specialiosios leksikos. – *Kazimieras Gaivenis. Rinktiniai raštai*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 122–136.
- Gaivenis Kazimieras 2014[1996]: Kalbiniai ir loginiai terminų reikavimai. – *Terminologija* 3, 26–38.
- Gaivenis Kazimieras 2014[1997]: Terminizacija ir determinizacija. – *Terminologija* 4, 4–7.
- Gaivenis Kazimieras 1998: Keletas minčių apie terminologiją. – *Terminologija* 5, 89–92.
- Gaivenis Kazimieras 2002: *Lietuvių terminologija: teorijos ir tvarkybos metmenys*, Vilnius: LKI leidykla.
- Gaivenytė Jolanta 2000: Sudėtinių fizikos terminų motyvacija. – *Lituanistica* 3/4(43/44), 19–25.
- Gedrimas Robertas 2003: J. A. Pabrėžos geografijos vadovėlio terminai. – *Terminologija* 10, 117–134.
- Gedrimas Robertas 2004: Sudurtiniai žiedinių augalų pavadinimai Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos veikale „Tayslós augumyynis“. – *Terminologijos istorijos ir dabarties problemos*, Vilnius: Lietuvių kalbos instituto leidykla, 182–196.
- Gedrimas Robertas 2005: Priesaginiai žiedinių augalų pavadinimai Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos veikale *Tayslós augumyynis* (1843). – *Archivum Lithuanicum* 7, 81–92.
- Grinev-Griniewicz Sergiusz 2011: Terminological Methods in the History of Terminology Science – *Terminologija* 18, 27–42.
- Gritėnienė Aurelija 2006: *Augalų pavadinimų motyvacija šiaurės paežeriškųjų patarmėje*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- GT – Bruno de Bessé, Nkwenti-Azeh Blaise, Sager Juan S. *Glossary of Terms Used in Terminology*. Prieiga internete: <https://benjamins.com/catalog/term.4.1.08bes>.
- Gudžinskas Zigmantas 1999: *Lietuvos induočiai augalai*, Vilnius: Botanikos instituto leidykla.
- Gudžinskas Zigmantas 2010: *Tradiciniai Lietuvos darželių augalai*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras.
- ISO 704:2022: *International Standard: Terminology Work – Principles and Methods*.
- Jakaitienė Evalda 2010: *Leksikologija*, 2-as pakart. leid., Vilnius: Vilniaus universiteto leidykla.

- Jankevičienė Ramunėlė 1987: *Vasarą žydintys augalai*, Vilnius: Mokslas.
- Jankevičienė Ramunėlė 2009: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos *Taisliaus* botaniniai komentarai ir paaiškinimai. – *Jurgis Ambraziejus Pabrėža. Taislius augyminis*. I-223, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 29–47.
- Kaulakienė Angelė 2001: Terminizacija: semantiniai dariniai ir vertiniai. – *Terminologija* 8, 28–33.
- Keinys Stasys 1980: *Terminologijos abėcėlė*, Vilnius: Mokslas.
- Klimavičius Jonas 1996: Nuo liaudies terminijos prie mokslinės. – *Terminologija* 3, 4–25.
- Klimavičius Jonas 2006: *Sukti, vyti, vynioti* ir jų vedinių sinonimija ir polisemija gyvojoje kalboje, norminimo ir terminizacijos bandymai. – *Terminologija* 13, 48–61.
- Klimavičius Jonas 2002: Kazimieras Gaivenis. *Lietuvių terminologija: teorijos ir tvarkybos metmenys*. Vilnius: LKI leidykla, 2002, 148 P. – *Terminologija* 9, 129–147.
- Kvašytė Regina 2005: *Mokomasis terminologijos žodynelis*, Šiauliai: Šiaulių universiteto leidykla.
- Kvašytė Regina 2013: Lietuvių ir latvių kalbų terminų su šaknimi termin-mikrosistema. – *Terminologija* 20, 123–139.
- Lekavičius Algirdas 1989: *Vadovas augalams pažinti*, Vilnius: Mokslas. LTB – *Lietuvos Respublikos terminų bankas*. Prieiga internete: <https://terminai.vlkk.lt/>.
- Lubienė Jūratė 2015: *Lietuvių kalbos mikonimai: nominacija ir motyvacija*. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Matulionis Povilas 1906: *Žolynas. Dalys II. Lietuvos augalų žodynas ir augalų taisyklės*, Vilnius: M. Kutkos spaustuvė, 1906.
- Myking Johan 2009: (Yet another) Taxonomy of Motivations. – *Terminology Science & Research* 20, 39–53.
- Myking Johan 2020: Term Formation – Is There a State of the Art? – *Terminologija* 27, 6–30.
- MNE – *Monaco Nature Encyclopedia*. Prieiga internete: <https://www.monaco-natureencyclopedia.com/himantoglossum-hircinum/?lang=en>.
- Oželis Remigijus 2020: Kristocentrizmas kun. Jurgio Pabrėžos pamokslų rinkinyje „Pamokslai vairingose materijose“. – *Pamokslai vairingose materijose, sakyti Ambroziejaus Pabrėžos*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 9–25.
- Pabrėža Ambroziejus 1900: *Botanika arba Taislius Auguminis*, Shenandoah, Pa.
- Stunžinas Robertas 2006: Lietuviški metaforiniai statybos terminai. – *Terminologija* 13, 62–73.

- Stunžinas Robertas 2007: 1910–1937 m. lietuviškoji statybos terminija (iš turimų išteklių). – *Terminologija* 14, 125–134.
- Stunžinas Robertas 2018: Terminizuotieji ir metaforiniai informatikos ir kompiuterijos terminai. – Auksoriūtė Albina, Gaivenytė–Butler Jolanta, Labanauskienė Solvita, Mitkevičienė Asta, Stunžinas Robertas, Umbrasas Alvydas, Zemlevičiūtė Palmira. *Lietuviškos informatikos ir kompiuterijos terminijos tyrimai*, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas.
- Subačius Giedrius 1996: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos žemaičių kalba. – *Lietuvių Atgimimo istorijos studijos* 8: *Asmuo: tarp tautos ir valstybės*, 10–113.
- Subačius Giedrius 2009: Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos *Taislius augyminis* (1843). – *Jurgis Ambraziejus Pabrėža. Taislius augyminis*. I–223, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 9–28.
- Šalkauskis Stasys 1927: Terminologijos teorija ir lietuviškoji filosofijos terminija. – *Logos: Filosofijos laikraštis* 1, 1–32.
- Šepetytė Rita 2009: Pratarė. – *Jurgis Ambraziejus Pabrėža. Taislius augyminis*. I–223, Vilnius: Lietuvių kalbos institutas, 7.
- Urbutis Vincas 2009: *Žodžių darybos teorija*, Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos institutas.
- Valeontis Kostas, Mantzari Elena 2006: The Linguistic Dimension of Terminology: Principles and Methods of Term Formation. – *1st Athens International Conference on Translation and Interpretation Translation: Between Art and Social Science*, 13–14 October. Prieiga internete: https://www.researchgate.net/publication/253024944_THE_LINGUISTIC_DIMENSION_OF_TERMINOLOGY_PRINCIPLES_AND_METHODS_OF_TERM_FORMATION#fullTextFileContent.
- Vladarskienė Rasuolė 2012: Metaforiniai ekonomikos terminai. – *Terminologija* 19, 83–92.
- VLEe – *Visuotinė lietuvių enciklopedija* (elektroninis variantas), Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras, 2001–2023. Prieiga internete: <https://www.vle.lt>.

Gauta 2023 11 16
Priimta 2023 12 18

ALBINA AUKSORIŪTĖ
TERMINOLOGISATION OF COMMON WORDS
IN JURGIS AMBRAZIEJUS PABRĒŽA'S
TAISLIUS AUGYMINIS

S u m m a r y

The article analyses the names of the genera of flowering plants created by Jurgis Ambraziejus Pabrėža in his 1843 work *Taislius augyminis* (“The System of Plants”), which he coined by way of terminologisation of colloquial words of that time. In Pabrėža’s *Taislius augyminis*, terminologisation of the words of spoken language is his second most productive way of creating the names of plants. The twenty names of the genera of flowering plants created by way of terminologisation of colloquial words that this paper examined, account for about 12 per cent of all names of the genera of flowering plants created in this way.

Research showed that the plant names analysed are characterised by semantic motivation and can be attributed to metaphorical terms. The motivation for most names of plant genera created by terminologisation of common words is clear. Nine plant names were created by Pabrėža on the basis of the appearance of the plant: the shape and colour of the flowers and inflorescences (e.g., *burbulas*, *karūna*, *pentinas*, *gaisra*, *žydra*), five common words were made into terms to designate plant genera by the appearance of their fruits or seeds (*blakė*, *blizgė*, *sraigė*, *tamsa*, *žilė*), and one by the appearance of its leaves (*lielė*); the motivation behind two names is clearly linked to the use of the plants in questions (*gelta*, *rauda*), and the motivation for three names can only be guessed (*aklis*, *gaiva*, *meilė*). Half (ten out of twenty) of Pabrėža’s names of the genera of flowering plants discussed in the article have been adopted and are officially used in the nomenclature of plants.

KEYWORDS: Jurgis Ambraziejus Pabrėža, plant genera names, terminologisation, motivation, metaphorical terms.

ALBINA AUKSORIŪTĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
albina.auksoriute@lki.lt

ALBINA AUKSORIŪTĖ
PAPRASTŪJŲ ŽODŽIŲ TERMINIZAVIMAS
JURGIO AMBRAZIEJAUS PABRĖŽOS
TAISLIUJE AUGYMINIAME

S a n t r a u k a

Straipsnyje analizuojami Jurgio Ambraziejaus Pabrėžos 1843 m. darbe *Taislius augyminis* pateikti žiedinių augalų genčių vardai, kuriuos jis sukūrė terminizavęs paprastuosius to meto šnekamosios kalbos žodžius. Šnekamosios kalbos žodžių terminizavimas J. A. Pabrėžos *Taisliuje augyminiame* yra antrasis pagal produktyvumą jo augalų vardų kūrimo būdas. Dvidešimt straipsnyje nagrinėjamų žiedinių augalų genčių vardų, sukurtų terminizuojant paprastuosius šnekamosios kalbos žodžius, sudaro apie 12 procentų visų terminizuotų žiedinių augalų genčių vardų.

Tyrimas parodė, kad nagrinėjamiems augalų vardams būdinga semantinė motyvacija, jie skirtini prie metaforinių terminų. Daugumos augalų genčių vardų, sukurtų terminizuojant paprastuosius kalbos žodžius, motyvacija yra aiški. Devynis augalų vardus J. A. Pabrėža sukūrė remdamasis augalo išvaizda: žiedų ir žiedynų forma ir spalva (pvz.: *burbulas*, *karūna*, *pentinas*, *gaisra*, *žydra*), penki paprastieji žodžiai terminizuoti augalų gentims įvardyti pagal vaisių ar sėklų išvaizdą (*blakė*, *blizgė*, *sraigė*, *tamsa*, *žilė*) ir vienas – pagal lapų išvaizdą (*lielė*), dviejų vardų motyvacija aiškiai susijusi su augalų naudojimu (*gelta*, *rauda*), o trijų vardų motyvacija tik spėtina (*aklis*, *gaiva*, *meilė*). Pusė aptariamų J. A. Pabrėžos sukurtų žiedinių augalų genčių vardų (10 iš 20) vartosenoje prigiję ir yra oficialiai vartojami augalų nomenklatūroje.

ESMINIAI ŽODŽIAI: Jurgis Ambraziejus Pabrėža, augalų genčių vardai, terminizavimas, motyvacija, metaforiniai terminai.

ALBINA AUKSORIŪTĖ
Lietuvių kalbos institutas
Petro Vileišio g. 5, LT-10308 Vilnius
albina.auksoriute@lki.lt